

למנצח, המזמור הזה הוסד על המלחמות שהיה לדוד עם ארם נהרים וארם צובה ואדום ביחד, כמו שזכר בשמואל-ב ח' (ושם בארתי הסתירה שיש מכאן לס' שמואל ע"ש) וכפי הנראה פרצו האויבים תחלה בערי ישראל ושבו שבי בעיר שכם ובעמק סוכות, וזה היה סבה שהתעוררו גלעד ומנשה שבעבר הירדן שהיו סמוכים להר אפרים (כמ"ש שמואל ב', י"ח ו') ובאו לעזור לאפרים ששכם היה בגבולם ונצחו את האויבים : {ג} אלהים זנחתנו, מה שזנחתנו תחלה ושכנו אחור מני צר ופרצתנו שהאויב פרץ בנו פרצות, בזה אנפת ר"ל כלית חרון אפך עלינו, ועי"כ תשוב לנו שבט לעשות חיל, ע"ד אודך ה' כי אנפת בי ישוב אפך ותנחמני : {ד} הרעשת מה שהרעשת את הארץ ופצמת אותה, זה היה סבה לרפאות שבריה במה שמטה מאד, כי תכלית ירידתם היתה התחלת הצלחתם : {ה} (ה-ו) הראית, מה שהראית עמך קשה, זה היה הסבה שבוזה נתתה ליראיך נס להתנוסס ולהתקבץ למלחמה. וזה עשית מפני קושט, להראות אמתך קושט ואמת. סלה סיום הענין : {ז} למען, אחר ההצעה הזאת אומר, למען יחלצון ידידיך, שישאל יחלצון חלוצי צבא למלחמה נגד האויב, אני מבקש הושיעה ימינך, שתושיע להם ע"ד הפלא והנס, שזה מיוחס לימין ה' עושה חיל, וענני : {ח} אלהים, לעומת שאמר וענני יספר מענה אלהים, אלהים דבר בקדשו ואמר לנו, אעלזה אחלקה שכם, עת שאחלק עיר שכם ואמדד עמק סוכות, ר"ל מה שהאויבים כבשו עיר שכם וחלקו שללה ביניהם ומדדו אדמת עמק סוכות לירש אותה, בזה אעלזה ואשמח כי עי"ז : {ט} לי גלעד ולי מנשה ואפרים, יתקבצו גלעד ומנשה ואפרים לי לעזרתי, והתאזרו לצאת לקראת [האויב] ומעוז ראשי יהיה יהודה מחוקקי, כי התחברו כולם אל דוד לצבא, ועי"כ : {י} מואב סיר רחצי, יהיו עבדים לי להשתמש בהם כמו בכלי הרחיצה, כי סימן העבד הוא חליצת נעל רבו והולכת כליו לבית המרחץ כמו שאמרו חז"ל ומואב ישמשו לרחיצה ועלי אדום אשליך נעלי, שזה סימן שיהיו עבדי, עלי פלשת התרועעי התחברי אלי, כי את פלשת לא הכריע לעבדים רק שחדלו להלחם אתנו. {יא} מי, מזה מביא ראיה שה' לא עזבם גם בתחילה, ומה שהניח שיכבש האויב את שכם ועמק סוכות היה לטובתם כדי שעי"כ יפלו בידם מואב ואדום ופלשת, כי הלא מי יזבילני עיר מצור, איך כבשתי את עיר בצרה אשר באדום שהיתה עיר מצור, וגם מי נחני עד אדום, הלא גם להגיע עד שם לא היה אפשר בדרך הטבע, והיה רק בישועת אלהים : {יב} (יב-יג) הלא מזה מבואר נגלה, כי מה שאתה אלהים זנחתנו תחלה ולא תצא אלהים בצבאותינו, זה היה לטובתנו, כדי הבה לנו עזרת מצר, כדי שתכין לנו בזה עזר נגד הצר, שע"י שזנחתנו תחלה הוא היה ההכנה אל העזר שבא לבסוף וגם שבזה הראית לנו כי שוא תשועת אדם, רק. {יד} באלהים נעשה חיל, שעל ידי זה ראינו שבלא עזר אלהי אין לנו תשועה, ולא נושע ברוב חיל רק באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו ולא כחנו ועוצם ידינו עשו זאת :